

NOVA FOTOGRAFIJA*

* Dosad neobjavljen esej povjesničara umjetnosti i likovnog kritičara Radoslava Putara, tada urednika specijaliziranog časopisa za fotografiju SPOT, emitiran na Radiju Zagreb 10. siječnja 1975. godine.
Izvor: Arhiv Radoslav Putar, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, inv. br. AP-20a RT/1.

-

RADOSLAV

PUTAR

-

* This is a hitherto unpublished essay by art historian and art critic Radoslav Putar, who was an editor of the specialized photography journal SPOT. The essay was broadcasted on Radio Zagreb on 10 January 1975. Source: Radoslav Putar Archive, Institute of Art History, Zagreb, inv. no. AP-20a RT/1.

NEW PHOTOGRAPHY*

Naziv „nova fotografija“ pojavljuje se u posljednje vrijeme sve češće. To ime nose časopisi, pokreti fotografija ili su to naslovi izložbi fotografija. Mada su se u oblasti medija fotografije dogodile značajne i - zapravo - sudbonosne promjene, naziv „nova fotografija“ ne treba precijeniti. To jest: ne treba odviše veliko značenje pripisati atributu „nova“. Promjene koje spominjem nisu, doduše, zahvatile sva područja produkcije u mediju fotokemijskih postupaka fiksiranja slike fizičkih situacija. Nisu se sve promjene na koje mislim manifestirale ni u svim slojevima komuniciranja fotografskim dokumentom. Mnoga su područja fotografije u svemu, ili gotovo u svemu, ostala na razini klasičnih metoda rada s monokularnom kamerom, inverzijom negativa, ekspozicijom u dijelu sekunde i s dokumentom na podlozi papira. Na malim provincijskim, većim nacionalnim i velikim internacionalnim izložbama takozvane umjetničke, amaterske fotografije, velikih promjena gotovo i nema. Jedino u onom dijelu produkcije koju nazivamo avangardom promjene obuhvaćaju sve slojeve sâmoga koncepta fotografskog dokumenta: umješnost korištenja stečenog iskustva, primjena konvencionalnih principa vizije, pa i sama funkcija fotografskog dokumenta nisu više dominantni nosioci ili izvori kriterija ocjene valjanosti rezultata. Otkrivanje jedinstvenih mogućnosti, primjena dosad nepoznatih metoda projekcije i - osobito - efijencija ostvarenih oblika da ponesu jednostavnu ili kompleksnu

The term "new photography" has recently become quite popular. It appears in journal titles, photography movements, or as a title of photographic exhibitions. Even though we have witnessed important and - actually - fateful changes in the field of the photographic medium, the term "new photography" should not be overrated. That is to say: one should not attribute too much meaning to the attribute "new". The changes that I have mentioned have not affected all fields of production in the medium of photo-chemical procedures of fixating the image of physical situations. And not all of the changes have been manifested in all layers of communication through the photographic document. Many fields of photography have remained in everything - or almost everything - on the level of classical working methods, which involve a monocular camera, inversion of the negative, exposition in a split second, and a paper-based document. Small provincial exhibitions, as well as the larger, national and international exhibitions of the so-called artistic, amateur photography, show almost no substantial changes. It is only in that segment of production which we call avant-garde that the changes have occurred in almost all layers of the very concept of the photographic document: the art of using the collected experience, the application of conventional principles of vision, and even the very function of the photographic document, are no longer the prevailing vehicles or

poruku - to su temelji na kojima sada češće određujemo mjesto fotografije u nekim relacijama i situacijama.

Pa ipak, mnogo novih i „novih“ elemenata suvremene fotografije posve očito vuče svoje porijeklo iz dostignuća i iskustava koji su u nekim prilikama iznenađujuće stvari. Neki su se među tim elementima pojavili kao manifestacije stilskih htijenja u okviru „izama“ koji su se redali u prvoj polovici našega stoljeća. Drugi su potekli iz susjednih medija ili onih koji su samoj fotografiji daleki. Bude li u budućnosti dovoljno povjesničara umjetnosti s današnjim ambicijama, oni će ne odviše teško moći otkrivati te veze današnje „nove fotografije“ sa starom fotografijom i niti koje tvore latentnu tradiciju tog medija.

Nalazimo na avangardnim izložbama fotografije: primjere smionog korištenja suvremene fototehnike, novih objektivna i naprava na kamerama, ali se u istoj, pa i još većoj mjeri pojavljuju primjeri novog pokušaja autora pred stvarima koje ga pokreću u akciju. On nas često sili da se i mi prema njegovu dokumentu ponašamo na način različit u odnosu prema ranijim standardima. Nerijetko moderni fotografi traže i nalaze vrlo žestoka i brutalna sredstva djelovanja poruke koju žele prenijeti. Novi fotografi nisu uvijek zainteresirani za to da svom djelu podaju trajne kvalitete, karakteristike koje bi se mogle pretvoriti u nova načela i norme; oni etičnost svojeg

RADOSLAV

PUTAR

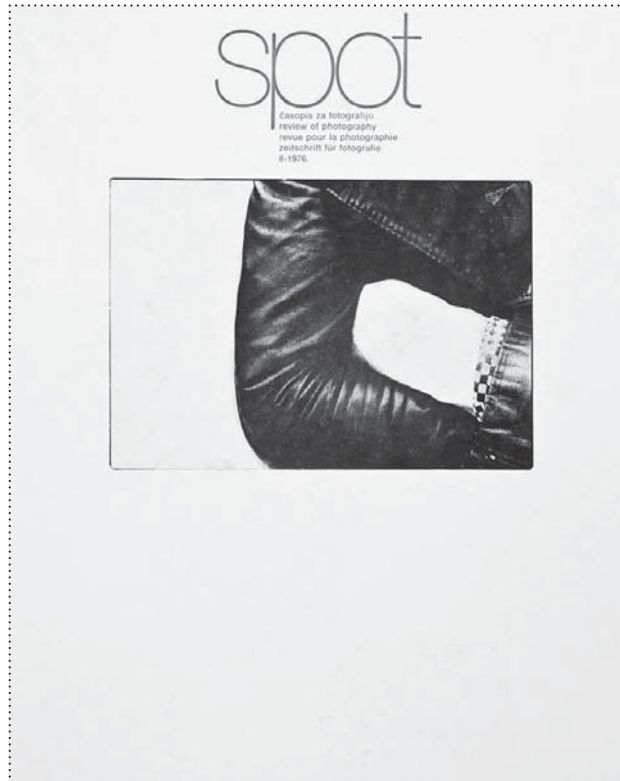
sources of evaluation criteria for the results. The discovery of unique possibilities, the application of hitherto unknown methods of projection, and especially the efficiency of the achieved forms in transmitting both simple and complex messages - these are the foundations on which we are increasingly determining the place of photography in certain relations and situations.

And yet, there are many new and "new" elements of contemporary photography that quite obviously draw their origin from the achievements and experiences that are sometimes quite surprising. Some of these elements have emerged as manifestations of stylistic strivings in the framework of various "isms" that appeared one after another in the first half of the 20th century. Others stem from the neighbouring media or those that are alien to photography as such. If the future brings enough art historians with the present-day ambitions, they will easily discover the links between today's "new photography" and the old one, or the connections that constitute the latent tradition of the medium.

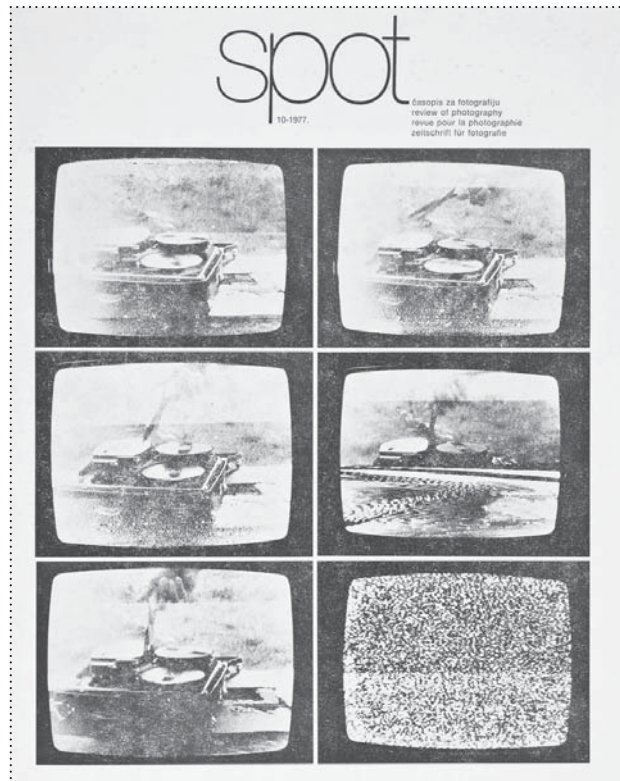
At the avant-garde exhibitions of photography, one finds examples that show a daring use of contemporary photo-technique, of new lenses and contraptions attached to the camera, but at the same time, and perhaps to an even greater extent, one finds examples of new attitudes of authors towards the objects that move them to action. These authors often force us to take a different stance

NOVA
FOTOGRAFIJA

NEW
PHOTOGRAPHY

motiva bez oklijevanja stavljaju u igru i ne žale kad se taj izvrne i djeluje na nas poput moralnog šoka. Drugim riječima: novi fotografi ne teže za time da im fotografski dokument djeluje na nas svojom skladnošću sastavnih dijelova; oni ne dopuštaju da cjeline ili dijelove motiva tumačimo jedino kao simbole njihovih stavova i interesa. Novi traže od nas vrlo često da se angažiramo u vlastitu otkrivanju pravoga sadržaja poruke koju nosi njihovo djelo. Oni ne prezaju pred navikama koje još u velikoj mjeri određuju naše reakcije i stavljaju nas u situacije u kojima ne možemo zadržati udobni položaj „nepristranog“ promatrača. Tako će se ponetko od nas pred primjerom „moderne fotografije“ naći u situaciji da izusti zastarjeli atribut: „pornografski“. Drugi će naići na primjer djela u kojem je svaka normirana vještina zanijekana naglašenom sirovošću materijala i načina korištenja materijalne podloge fotografije. Mnoge moderne fotografije zavest će suvremenog filistra da ih osudi kao neznalačke igrarije. Poneki poznavalac suvremene tehnike ustuknut će pred primjerom očito namjernog korištenja starih tehničkih postupaka. Treći će uzviknuti: pa to mogu i ja! Ali, napustimo li klasična shvaćanja fotografije, likovnog djela, umjetničke akcije, dokumenta, moći ćemo otkriti kako se suvremena, „nova fotografija“ uspješno počela oslobađati od ograničenja koja su

towards their document as compared to the previous standards. Modern photographs sometimes seek and find very fierce and brutal means of enforcing the message they wish to transmit. The new photographers are not always interested in giving some enduring quality to their work, features that could turn into new principles or norms; instead, they put the ethics of their motive at risk without hesitation and show no regret when that motive gets distorted and acts upon us as a moral shock. In other words, the new photographers do not seek to produce a photographic document that will impress us with the harmony of its components; they do not allow us to interpret their motive or its aspects exclusively as symbols of their attitudes and interests. They often demand that we should engage in our own discovery of the true content of the message transmitted by their work. They do not halt before the customs that still largely determine our reactions, bringing us instead into situations where we can no longer maintain our comfortable position of "objective" spectators. Thus many of us will find ourselves faced with a sample of "modern photography" that will force us to utter that outdated attribute: "pornographic". Others will encounter an example where all normative skill has been negated by the accentuated rawness of the material and the way of using

je sputavala, a njihovo je porijeklo u sferi staleških i klasnih interesa. Medij fotografije, zatvoren u svoj krug, u krug takozvane umjetničke fotografije, izraz je cehovskih interesa i gledanja koja su imala funkciju represije. Nova se fotografija također uspješno počela oslobadati od dominacije mističnog načela umjetničkog rada i sve je više sredstvo u rukama stvaralaca koji manifestiraju nove težnje u stvarnim i pretpostavljenim ili budućim odnosima u ljudskim sredinama. Fotografija, dakle, nije više prvenstveno duhovni kapital, nego sredstvo u borbi za nova saznanja i nove pozicije.

NOVA
FOTOGRAFIJA

95

NEW
PHOTOGRAPHY

the material basis of photography. Many a modern photograph will provoke the contemporary philistine into condemning it as a result of unskilled fooling around. Some connoisseurs of the contemporary technique will shudder before a photograph that obviously intentionally uses some of the outdated techniques and procedures. Some will exclaim: Well, even I could do this! But if we abandon the classical notions of photography, of works of art, artistic actions, and documents, we will be able to discover how this contemporary "new photography" has started to liberate itself rather successfully from the limitations that used to burden it, limitations that originate in the sphere of social and class interests. The medium of photography, enclosed in its circle, the circle of the so-called artistic photography, is an expression of professional interests and visions that used to function as means of oppression. The new photography has also started to free itself successfully from the rule of that mystical principle of artistic creation, becoming increasingly a tool in the hands of artists who manifest these new tendencies in real, supposed, or future relations in various human milieus. Thus, photography is no longer primarily a form of spiritual capital, but a tool in the struggle for new discoveries and new positions.